

HIND 5 SENTI

Õpilasteleht

Nr. 16.

10. veebruaril 1937

V aastakäik.

Riigiraamatukogu

AMEERIKA OLI AVASTATUD ENNE KOLUMBUST?

Kas fõniiklaste kaubareisid ulatusid Lõuna-Ameerikasse?

BRASIILIA TEADLASE ÜLLATAVAD UURIMUSED

Keegi Brasiilia arheoloog Bernard de Silva-Ramos, kes 15 aastat on töötanud Kesk-Brasiilias arheoloogilistel kaevamistöodel, avaldas hiljuti oma töö tulemused teoses, mille pealkirjaks „Eelajaloolise Ameerika kirjandid“.

Nimetatud teadlane väidab, et Ameerika oli tuntud mitmele kultuur-sele muinasrahvale ligikaudu juba 2500 aastat enne Kolumbust. Selles ei saavat olla mingit kahtlust pärast seda, kui autoril olevat õnnestunud lugeda Kesk-Brasiilias Havea kaljul üht salapärast muinasteksti.

Kirjad sellel kaljul ei olnud mõistetavad teadlastele viimase ajani. De Silva-Ramos loeb aga nendest salapärastest kirjamärkidest välja järgmise lause:

— Tiirus, Fõnikia. Badecir — Isfbali esimene poeg.

Badecir (Baltasar või Beltsatser) oli fõniiklaste valitsejaks 9. sajandil enne Kristust. Tema isa oligi Itobal (mõnikord kirjutatakse ka Ishbal). Pole võimatu, et salapärane kiri Brasiilias on raiutud kaljule Beltsatseri alamate poolt, kes külastasid nähtavasti Ameerikat oma kaubareisidel. Teadlane oletab, et fõniiklased seisis praeguse Lõuna-Ameerikaga elavas kaubavahetuses. Nad purjetasid üle ookeani purjelaevadel, kasutades merevoolusid ja peatudes Aafrika ja Ameerika vahelistel saartel.

Ühtlasi tuletatakse meele, et mõnedel kohtadel Lõuna-Ameerikas on veel praegugi vanaheebreakeelsed nimetused. See asjaolu, mis seni oli lahendamata mõistatuseks, saavat nüüd väga lihtsa seletuse: fõniiklased, olles Lõuna-Ameerikaga kaubavahetuses, rajasid sinna ka oma asundusi ja andsid nendele kohtadele loomulikult semiidikeelseid nimetusi. Teadlase arvates peaksid edasised väljakaevamised Ameerikas andma rikkalikku materjali fõniiklaste asustamise selgitamiseks, samuti ka ülevaate vanade kultuurrahvaste mõjust inkade kultuurile.

O. Lillemaa 15 a.

Konwvere

P.

Karu...

Oli suvine pühapäeva hommik. Istusin aias suure pärna all. Kuulasin lindude laulu ja vaatlesin mesilaste tegevust. Alati on neil kiire.

Äkki kuuldus seljatagant tume mömin. Kargasin jalule. Minu ees seisis tagumistel käppadel suur karu. Tahtsin karjuda, aga ei suutnud. Hää! oli just kui rinnus kinni. Ka joosta ei suutnud — jalad olid kui maa külge kasvanud. Äkki möirgas karu. Arvasin, et nüüd surub ta küüned ja hambad mulle kehasse. Surusin silmad kinni. Karu aga haaras käppadega kõhust kinni ja pistis mürisedes naerma. Ehmatusest toibudes nägin, et minu ees seisab Naabri-Ats karu naahas.



Kui seda „toll“ pääl ei oleks!...



Palvepäeval,
17. veebr.

„Õpilasteleht“ ei ilmu

Järgm. nr. ilmub

22. veebr. pildirikka

Vabaduspäeva-
numbrina

Ühest võitlejast



„Elas kord üks mees. See sündis, kasvas, kosis ja suri. Enam ma temast ei tea. Aga see oli üks mees!“

nõnda võtab mõnesse lausesse kokku üks meie ärkamisaja suurmehe tavalise inimese elu. Päärõhk langeb siin lausele — aga see oli üks mees! Temast oleks võinud järgi jääda mehe tegusid, hüveks kaasinimesile. Aga kui paljudel neid jääb?

Siiski. Paljudel. Need loovad oma lühikese elu kestel nii palju väärtusi kaasinimesile, et tema mälestus heliseb suurena ja helgena läbi aastasade. Mis on meil näiteks venelasest A. Puškinist, et pühitseme tema 100 aastast surmapäeva 10. II. 37.?

Aga laskem kõnelda arvudel! Ainult Nõukogude Vene valitsuse ajal on Venemaal Puškinite teoseid trükitud 9 000 000 eks., temast on maalitud 200 pilti, vändatud 70 filmi, tema luuletusile loodud lugemata arv viise... Ja seda on tehtud ka varema 80-ne aasta jooksul.

Ja kuigi Eesti praeguse põlve noored Puškinist on vähe saanud, siis seda enam on tema töid nautinud meie vanemad. Aga „Kalamees ja kala“ on huvitav raamat ka praegustele lastele. „Vaskratsanikku“, „Polttaavat“, „Eugen Onegin“, „Boris Godunov“ jt. oskavad aga paljud meie vanemaist veel tänini pääst. Need tööd on palju kaasa aidanud Vene kirjanduse üldisele arengule ja ühiskondliku mõtte kujunemisele. Kuigi nende looja pidi elama oma rahva vangina ja surema vägivaldselt kahevõitlusel.

38. eluaastaga luua nii palju väärtusi suudab ainult suur inimene. Seepärast on meilgi põhjust langetada pääd teda mälestades ja lasta enda hinge soojeneda tema kauge elutule paistel. Ta teab seda ja ootab seda. Seda ennustas ta ise omas luules:

„Ma samba püstitin, ent ehamaise samba,
mis kerkib hoogsamalt kui pööbli päalekipp
ning pakku kindlamalt lööb rünnud aega hamba
kui Aleksandri samba tipp.

Ei, täitsa ma ei kao! Mu vaim, mis värsis tiibleb,
jääb lüüras lõkkama, kui ihu hauda neet,
ning kiirgan kuulsana, niikaua kuni viibleb
all päikse kas või üks poeet.

Ning mööda Venemaad mu levib võimas loome,
mu nimi helahtab siis iga rahva suus:
mind austab slaavlane, mind mainib sünge Soome,
mind kiidab tundrate tunguus.

Ning püsib armastus mu vastu Vene hiius —
mu vastu, kellelt hing tal hädushurma joond,
kes julmal ajastul sind ülistand, oo priius,
ja langenuile troosti toond.

Oo kuula jumalat, mu muus, oo jää ju liitu:
mis mõjub maine pärg, mis sõgedale uhm!
Ükskõiksest kuulatle nii laimamist kui kiitu
ja luba juhnil olla juhm.

(A. Orase tõlge.)

Kaunis on elu, mis hõõgub tegude tules!

E. T.

Karumäe
Kanepi

Jooks läbi öö

Oli pime öö, tulime naabertalu poisi Villiga sõbra Alberti sünnipäevalt. Alberti poolt meile oli tubli neli kilomeetrit, metsa kaks ja maanteed niisama palju. Ja, armas ontke, mis oli meile pahandu-

Nädala-uudiseid

Eesti kultuurfilm

on sõlminud lepingu, mille kohaselt meie filme viiakse Inglismaale ja Ameerikasse hinnaga 4 ja 10 kr. meeter.

Veeteede valitsus

rentis meie jäälõhkuja „Tasuja“ poolakatele, esialgu 2 nädalaks.

Välismaa puuvili odavaks

Majandusministri ettepanekul on Vabariigi Valitsus otsustanud ära jätta tollid värskest välismaa puuviljalt, mis sisse veetakse ajavahemikul 10. veebr. kuni 1. maini 1937. a.

Narvas parvetusele üle 100 000 palgi

Narva ümbruskonna metsades on valmis üle 100 000 palgi, mis kevadel parvetuse teel aetakse Narva, kus need lõigatakse laudadeks ja saadetakse välismaile, peamiselt Inglismaale.

Prangli saarele,

millele võimatu pääseda ligi paatidega, viidi post lennukiga.

Eesti-Mehhiko

vahel kirjutati alla sõprusleping, mis avas tee kaubanduslikuks läbikäimiseks.

Missisipi tõuseb

Seisukord uputuspiirkonnas on endiselt kriitiline, kuid arvatakse, et paljudes kohtades on kõige halvem siiski juba möödas. Missisipi veetõus kestab ikka veel edasi. Tammide kõvendamiseks on rakendatud tööle ligi 120 000 töölist. Paljudes linnades on uputus.

seks, ei midagi muud, kui kartlik veri, sest olime kogu tee hirmul. Minule tulid nagu kiusatuseks meele lood kummitustest mõnes majas ja mõni õudne tondilugu. Väriseme hirmust, hoidsime teineteisest kinni ja läksime nii tasa nagu vähegi võimalik.

Metsast jõudsimme välja vähemagi äparduseta, ka maanteel ei juhtunud midagi, aga kui läksime kodu lähedal olevast metsatukast mööda, kuulsime nagu mõminat ja nägime tuld, nagu väikest silma. Ei nüüd polnud muud, kui pistime punuma, mina oma ja Villi oma kodu poole. Suure hoo ja pimeduse tõttu jooksin vastu värvaposti ning kaotasin kinda, ei olnud enam aega kinnast võtta, ei julgenud tahagi vaadata.

Ja, armas onuke, mis oli see saladuslik tuli ja hää? Suure hirmuga jooksin uksest sisse ja haagistasin selle seest, olin nüüd nagu vanajumala seljataga. Toas võtsin riidest ja heitsin magama. Ei julgenud muidu magadagi, kui tõmbasin teki üle pääd. Järgmisel hommikul oli sadanud veidi lund, ja kinda leidsin värava juurest lumest.

Kinnast otsides nägin Villit alevisse minemas, temalt sain teada, et

Järg. lk. 3.



ME OMA SULEGA

J. Otti
Tartu

Metsas
Pilpajoonis

Kõik tuled, mis on, pangem põlema, et säraks sest kodune tuba!

Nende G. Suitsu soojade sõnadega algame oma V-dat loominguvõistlust. Võistlus on selleks, et võimaldada noortele end avaldada loomingu ja seega rikastada üksteise vaimu-maailma. Möödunud võistlus näitas, et meie noored siiski juba palju suudavad anda oma lehe täitmiseks ja sisuliseks rikastamiseks.

Võistlus on jällegi kahejärguline. Esimese hinde teostab toimetus, kes valib sobivaid töid lehes ilmutamiseks. Nende eest makstakse autorile tasu. Ilmunud töist valivad lugejad kõige paremad, mille autorid tunnustatakse „Õpilastelehe“ laureaatideks. Laureaatide elulood ja pildid ilmuvad lehes, et me tunneksime ka omi paremaid.

Võistlus jaguneb sisult alaosadesse: proosa (P), veste (V), naljand (N), tehnika (T), memuaar (M), reisikiri (R), luuletus (L), arvustus (A), helitöö (H) ja joonistus (J).

P. all tuleks mõista töid, mis omavad tavalise jutustava sisu.

V. all ootame töid, mis omavad humoorset ilmet, mingi sündmuse või asjaolu kujutamisel „kõverpeeglis“, umbes nagu senised Värdi kirjad.

N. on nopitud tõsielust või oma loodud — „naermiseks“.

T. alla kuuluvad mitmesuguste masinate, „vigurite“, kombinatsioonide jne. kirjeldused, eeskätt muidugi oma leiutised.

M. moodustavad mälestused suurmeestest, ajaloolistest sündmustest, paikadest jne., millel on laiem tähtsus. (Näit. hilj. ilm. „Jakob Tamme“.)

R. matkamuljed, laagrimälestused, ka kodukoha kirjeldused.

L. luuletuste mõiste on vist isegi selge.

A. arvustuste all ootame hindeid uutest raamatutest, ka „Õpilastelehest“ ja temas ilmunud üksikuist töist.

H. on samuti selged.

J.



Tööd kirjutada 1—5 lehekülje pikkuses (vihulehe kaust), korralikus käekirjas ja lehe ühele poolele. Joonistused ja noodid olgu samuti selged, et neid võimalik klišeerida. Korratu välimusega tööd võistlusele ei pääse. Iga töö pääl olgu järgmised andmed:

Autori nimi, vanus

Elukoht

Päälkiri

Töö liik tähega
(Näit. „M“)

Tööd saata „Õpilastelehe“ Võidu t. 10 Tartu, või Ed. Tasa, Nõo, või „Kooli-Kooperatiiv“, Suur-Karja 19. Nende kohta ilmuvad hinded „Kirjavastuste“ all, et autoril oleks võimalus jälgida tööde saatust ja ühe töö õndumisel katsetada teisega.

„Õpilasteleht“.

Kirjavastused

E. Andok Minu kodu, Ü. Ruttar Rätsep Nähvits, I. Sibrits Pimedus, Lumi, Sootuled, R. Kaljulaid Värdi kiri, E. Moldov Hää väejuht, Tulekahju, Lumesõda, Surmasuus, Kännu Karla Parvesõit, Kodukaunistamine, Karjas, Jänku unenägu, Kuusiku Miku, Karusmäe Lappide sõda, E. Tamm Sõit jäätükil, Võimlemistunnis, Mis klassis juhtus, Suplemas, Jõululauapäev, Vastlapäev, Uisutamas, Pahandus, Tont, V. Härmik Linnukesi toitmas, Lahkunud lind, Suvine õhtu, H. Veemees Matkal, Kasklaan Talvine öö, Lõbus kelgusõit, V. Tammet Kännumäel, V. Tank Seiklus, Peedu Pajupill, Habe, Päästja, Kaardid, Õnnetus, Asundus, O. Lillmaa Sõit jääpangal, R. Kaljulaid Tuisk, Merejää, Tormiga merel, A. Jaakson Postmargi kodu (Kullake, see on ju kuulutus!), H. Ohna Karjas, E. Talve Sügisrapsoodia (A. Alle), Viimsed lehed, Ma armastan, Tõusev noorus, Kevadveed (Tunda kõigis mõjutusi, püüdkte olla ise!), L. Uustalu Rumal maamees, Arusaamata lugu — ei.

E. Moldov Sarlad, Kännu Karla Vaak-Vaak, Õnnetus jää, Karusmäe Õine äpardus, Hambavalu, K. Pajupuu Meri, E. Tamm Oinaga poksimas, Test, Lumesõda, Männimäe Eesti töötab, Armastan isamaad, Vana raamat, Olümpia, V. Härmik Kevadlaul, Kevadpühiks, Kodu, Kooli, V. Tammet Alma, Pird Raanda Noorurile, E. Märtsõn Lossivaim, Tõivur Julgesti, E. Andok Jüri ja Lembit — ja.

Küsimajale. Laste Jututuba ei ilmu enam. E. Sõgel Komplekt kodumaa vaateid on müügil. Selle hind 37 senti. E. Luus „Tolmune Täht“ ilmub lehega kaasas. Üksikult pole saada.

Jooks läbi öö (Algus lk. 2.)

kole mõmiseja tulesilm polnud keegi muu kui Villi isa, kes oli parajasti metsast tulles kõhatanud ja piipu süüdanud.

Onuke, mis juhtub, kui Villiga edaspidi oleme nii kartlikud ja põgeneme inimestegi eest? Aga hullum kui minu põgenemine oli see,

et Villi põgenes oma isa eest. Kallis onu, mis sa arvad, kui tuleks apteekritele ja suurtele leiduritele ütelda: „Leiutagem sarnane pulber, mis kaotab hirmuhaiguse!“ Sina, onuke, oled nende maailma suurte ja „krutskimeeste“ lähedane, ehk tead nõu anda.

Sinule palju tervisi saates kartliku verega
Värdi.

Täna „klaarime mõned arved“. Kõige esmalt — kviiitung: kohe lõbu on lugeda! Ja ladujad on tänulikud. Käsikirjad on käsikirjad, eriti Pajupuul, Karusmäel, Kasklaanel. Peedu ja mõni teine paluvad ikka teatada, mis on nende töödel „viga“. Nr. 1—15-ni on „Õpilastelehele“ saadetud „V“ all 392 tööd, s. o. 26 tööd iga numbriga kohta. Toimetajal on võimalus ainult mõni tund nädalas pühendada nende hindede, viimistlemisele, parandamisele... Eijõua saata kirjalikke arvustusi. Töid lugedes mõni töö haarab, selles on midagi „erilist“. Töid on palju. Ilmuma pääsevad ainult need, millel on seda „midagit“. Ja nii on raske teinekord ütelda — mis töö on viga. Viga ei olegi — aga ta siiski ei ilmu. Usaldage enam õpetajaid, pöörduge nende poole. Kus hädä kõige suurem, sääl abi kõige lähem! Edasi. Hoidke alal oma lehenumbriid ja otsige eeskätt need läbi, enne kui läkitate teele oma nurinad, pärimised ja küsimused! „Palun öelge, kas võib isiklikult (ilma postita) töid „Õpilastelehele“ anda?“ küsis U. M. (Vt. „ÕPL“ Nr. 2, lk. 5). „Paluksin Teie aadressi Nõos, saaksin siis vast palju ennem vastust oma töödele,“ küsis keegi teine. (Vt. „ÕPL“ Nr. 2, lk. 5.) Olgu siinkohal märgitud, et see on ka soovitatav. A. K. pärib ikka, et kuidas on lugu tema „Pettunud kaluriga“, saadab õpetajagi toimetusse pahandama, et isegi kirjavastust ei ilmu (Vt. „ÕPL“ Nr. 10, lk. 3) jne. Kõigist neist arusaamatusist võib üle saada omal jõul. Toimetus tahab meeleldi kaasa aidata igale noorele seal, kus tema abi tõsiselt vajatakse. Nii. Nüüd on süda puhas.

O
M
A
V
A
H
E
L

Soome keele kursus



Liivi näitsikud rukkipoollul

Kaarli Stalte

Rikas rand

Mis te mulle rääkind kullast,
Kiitnud kuulsaid hõbemaide,
Rikkust haetakse kus mullast —
Tulge mere randa vaid!

Vaadake, kuis pedak päikse
Kullatud on künka pääl!
Terve rand eks säras näikse
Kullases ju paistmas sääl.

Kajakal on hõbetiivad,
Kiivivilgi sametriüid,
Valendaval rannaliival,
Jookslemas on meripüüd.

Heitke sinna poole silmad,
Sinna — päev kus looja läeb,
Kas küll oleks terves ilmas
Rikkust, nagu silm sääl näeb.

Sääl näed nõnda kulda loistmas,
Nagu meri sügav on;
Näed — oo valget hõbe paistmas,
Lainte harjul nagu lund.

Purpurpilvi ülal hiljub,
All on lained — teemandid!
Kõige ümber ohtraid vilju —
Nimetuid ja tuttavaid.

Käed eks imes kokku panna
Te'gi võiks, ja rõõmul suil
Õelda siis: „Jah — rikas rand sa,
Pole sellist rikkust muil.“

Liivi keelest J. Viiret.

Mustlastel oma piibel

Briti piibliselts avaldas hiljuti oma tegevuse aruande, milles tehakse kokkuvõtt piibli tõlkimisest kõigisse maailma keeltesse. Briti piibliselts asutati 1804. a. Tol ajal tunti piiblit terves ulatuses või osaliselt 70 keeles. Piibliseltsi statistika andmete järgi on aga käesolevaks ajaks piibleid tõlgitud tervelt 705 keelde. 1935. aasta kestel ükski on lisandunud kolmteist uut piiblitõlget. Nende seas ka tõlge mustlaste keelde. Selle töö tegi Brno Masaryki ülikooli professor S. E. Mann, kes väidab, et tema poolt mustlastele tõlgitud piibel peaks olema arusaadav Määri, Böömi, ruuteeni ja slovaki mustlastele.

lanka, langan — lõng, niit; traat
sangen — väga, eriti
henki, hengen — vaim
kangas, kankaan — kangas, riie; nõm-
memaa, palu
kissa, -n — kass
seurata — seirata, jälgida
sivu, -n — külg, lehekülg
säkki, säkin — kott
eksyä — eksida
sanasto, -n — sõnastik
oikeus, oikeuden — õigus
velka, velan — võlg
vieras, vieraan — võõras
nummi, nummen — nõmm

Hääldage hind ja hing; kas märkate, et hing sõnas on n teissugune võrreldes n-iga sõnas hind. Hääliku g, k ees esinevat n-i tähistatakse keeleteaduses n-iga. Soome nk hääldub nagu eesti ng, kuna soome ng tuleb hääldada n, kus g kuuldavale ei tule. — Soome keeles puudub häälik õ, mille vasteiks

Tulikahju

Ühe minutiga haaras leek kogu maja. Praksusid talad, lendlesid sädemed, leegitsevad palgid hakkasid langema; punetav suits keerles katuse kohal. Peagi kogunes terve küla tänavale. Eided jooksid kisa-des päästma oma koli. Sädemed lendlesid tuletuisuna, majad süttisid.

Uus sündmus haaras kõigi tähelepanu: kass jooksis põleva küüni katusel, usaldamata kuhugi hüpata. Igast küljest piiras teda tuli. Vaene loomake kutsus abi haleda mäugumisega. Poisikesed olid naerust lämbumas, vahtides ta mee-leheidet. „Mis te irvitate, kutsikad?“ ütles sepp. „Jumalat te ei karda ka: Jumala loomake hukub ja teie rõõmustute rumalusest!“ Ja, asetades redeli põleva katuse na-jale, ronis ta kassile järgi. See taipas ta kavatsust ja haaras tänulikult ta käisest. Pool põlenult ronis sepp oma saagiga alla.

Tulikahju märatses veel mõne aja, lõpuks vaibus, kuid söevirnad ilma leegita hõõgusid veel erksalt öises pimeduses ja nende ümber kõndisid vaeseks põlenud elanikud.

A. S. Puškini j. Ed.

KALLIS KÜLASTUS

Õpetaja: Kui sa, Jaanus, ennast ei paranda, siis tuleb mul teha kü-laskäik sinu isa juure.

Jaanus (ühe arsti poeg): See ei teeks Teile meelehääd, sest minu isa võtab iga külastuse eest 2 krooni.

on kas a, o, e, ie või u, nagu täna-seist näiteist selgub. — Soome s on nõrga š varjundiga, hääldudes keelega vastu suulage, mitte vastu hambaid nagu eestis. — Omastava käände lõpuks on soomes n. Ast-mevahelduslikel sõnul liitub omas-tava n nõrgaastmelise tüve külge (lanka: langan, säkki: säkin, velka: velan).

Noorte loomingu võistluse IV osa

lõppes eelmises numbris. Võistlu-sed olid välja kuulutatud proosas, luules, tehnikas, helindeis ja joo-nistuses. Ilmunud tööde sisulise hinnangu annavad lugejad. Seks palub „Õpilasleht“ kõik tööd veel kord läbi kaaluda ja oma hinnang kanda juuresolevale k u p o n g i l e. Hindajaile (kupongi saatjaile) ja-gab „Õpilasleht“ hulga väärtuslik-ke preemiaid. Kupong tuleb lehest välja lõigata ja välja valida igalt alalt kolm parimat tööd. Kõi-ge parem töö igal alal märgitakse kolme allakriipsutuse-ga, järgmine kahe, ning kol-mas ühe allakriipsutusega. Edasi tuleb kirjutada oma nimi, vanus ja aadress ning saata toimetusele 2-sendise margiga margistatud lah-tises ümbrikus, mille ülemisele äärele kirjutatud „T r ü k i t ö ö“. Kupongile juure kirjutada ega li-sada muud ei tohi, muidu tuleb posti juuremaks. Sedel tuleb ära saata hiljemalt 24. veebruariks, aadressil „Õ p i l a s l e h t“, V ö i - d u t. 10, Tartu.

Koolid võivad oma kupongid saata ka ü h i s e l t. Tartu lugejail on võimalus kupongi ära anda isik-likult „Koolivarasse“ (Või-du t. 10) ja Tallinna lugejail „Kooli - Kooperatiivi“ (Suur-Karja 19).

Et kokkuvõtted võtavad hulk aega, oleks soovivat, et kupongid saadetaks ära esimesel võimalusel.

Kui leidub uutest tellijaist soo-vijaid, kes tahavad hindamisele kaasa lüüa, siis võivad need tellida puuduvad numbrid, mida leidub veel piiratud arvul. Üksiknumbri hind tuleb sel juhul arvestada 5 senti. Tellimisi on võimalik ära saata ka kirjemarkides.



Hunt lamas küllih, verine tosinast haavast. Ta hingas kähisevate tõugetega, mis kolmas peaaegu nuuksumisena. See tungis poisile südamesse, see võltus õhu, oieti elu pärast; aga sel hetkel ei võinud aidata. Tal oli küllaldaselt teadmisi indiaanlas-ravi-kunstist, et omi haavu tervistavate rohtudega ja soonte-sidemetega ravida. Ent hundi juures oli see teisiti. Kiopo poleks talunud ühtki sidet, isegi siis,

leks, et taluda puutumist. Ta ruttas hundi juure, aga hetkel, mil ta teda oma kättega tahtis haarata, peatus ta. Vaatamata ülevoolavale vaimustusele, ei loobunud temast metsa-tarkus. Ta nägi, Kiopo oli liig raskesti haavatud sel-

Ta ruttas hundi juure, aga hetkel, mil ta teda nud võitjaks!

Uhe hüppega oli ta laskunud oma kaljult, pöö-rane metsikust röömust. Kiopo oli päästetud! Kiopo polnud Kiopo!

Täht, et keha, kes sääl vastu sööstus oma hukule, Ülemata kergendusvärinaga taipas Tolmune meda varju hangimine üle kuristikku ääre. tugeva turja ja õlgade viskumine kõrvale ja ühe tu-mis kiskus lahti vaenlase jalad maa küljest; siis kiire Kiopo üksainus äge kehaliigutus, jõuline tõuge ülles, vas, hoiduda võinud. Mis ta tõeliselt nägi, oli: — teda viimaste sündmuste minutite kestel vae-taibanud, ta oleks võinud suurest osast hirmust, mis kaasa rääkima. Kui Tolmune Täht oleks Kiopo plaani

enese jaoks loonud põhimõtte veeta oma elu üsna pikkamisi ja mugavasti. Seda nõudis tema seedimine ja harilikult oli tal kaunis palju seedida. Nii siis selle asemel, et erutatult ja kähku kaduda, istus ta raskepäraselt maha, et mõlemaid korralikult vaadelda. „Ahah, purelemas olnud,“ arvas ta eneses, niipea kui ta Kiopot oli ligemalt silmanud, aga ta oli liig viisakas või liig laisk selleks, et oma mõtteid sõnastada.

Kiopo kõõritas silmanurkadest tema poole, kuna ta suure auväarsusega mööda astus, nagu tahaks öelda: „Ma ei vaja su kaastunnet.“ — See oli ju täitsa naiselik karu ja tema väga mehine hunt. — See võttis maailmas pisut rohkem ruumi kui tema ja omas palju mõnusama mahaistumise viisi. Poleks mitte olnud Väikest Venda, Kiopo poleks end siin maailmas karuderahvasse ja huntiderahvasse mitte seganud, ja oleks täitsa hästi ilma nendeta läbi saada võinud. Aga Väike Vend põhjustas kõikjal segadust. Ta oli nähtavasti poolte metsaelanikega hääl jalal. Paremale ja vasakule poole sõlmis ta tutvusi. Oli sul saak tabatud, ei võinud mitte kindel olla, et Väike Vend lärmi ei hakka lööma, sellepärast, et keegi tema tutvusringkonnast on mõrvatud!

Kui Väikese Venna kombes läbi lööksid, siis oleks peagi kogu maailm üksteisega vennastunud ega jääks enam midagi üle murda.

Röömsalt sammus Tolmune Täht karu juure ja müksas lõbusalt ribide vahele.

Suurem kolbaluu laius silmade vahel hakkas nüüd rida. Tema kavajus oli niisama suur kui ta julguski.

Kiopo oli meelega lasknud end kuristikuni su-tagajäsemete kõõlused tegid seda, mis oli vajaline.

pingutuseks kokku; ja võimsad äärmiselt pingutatud mavale survele vastu surus, võttis ta end viimaseks ja kõverdunud selgurooga end võiduka vaenlase sur-Otse siis, kui Kiopo näis kaotavat viimse pide-

elü lõpuni kunagi ei saa unustada!

Ja siis juhtus see — ime sündis, mida ta kuni oma palavikus pidas Tolmune Täht hinge kinni.

mitte isegi mõlemad, pidiid langema surma. Ootuse järsaku kohal. Veel üks sekund ja üks või teine, kui lusse võimu pärast, näisid mõlemad hundid hõljuvat tiisna äärel. Põimunud rebivasse, kisklevasse võit-hukatusstoovale kuristikule ligemale. Nüüd oli ta kaotavat. Pidevalt taganes ta, pidevalt kihutati teda Ja, nüüd näis Kiopo oma ajutist edu isegi nagu laimeas ikka ligemale ja ligemale kuristikule.

mine Täht tajus seda kohutava hirmuga — võltus sellele queenunud päälentungrile alistuvat. Aga — Tol- enese elu eest. Vähe aega näis üksiklane tõepoolest Kiopo võitles ju samahästi Väikese Venna kui oma uuteks pingutusteks. Väike Vend oli karjatunud ja igatahes piitsutat Tolmuse Tähe häälkõla teda Kas Kiopo sellest hoiatusest aru sai või mitte, plaksutas Tolmune Täht käsi ja hüüdis valjult.

jaada. Oma meeleheitlikkus soovis hoiatada Kiopot

Ja nüüd valmistub Kiopo ette selleks, mis, nagu ta teadis, tulema pidi. Enne ta siiski tõukas päaga Tolmuse Tähe suunas, ja tõuge ütles talle nii selgesti kui veel võimalik: „Jää must eemale!“

Tolmune Täht oli küllalt tark selleks, et seda viibet arvestada; ta teadis liig hästi, et ta Kiopole võitlusel vähe võis kasulik olla. Kiiresti vinnas ta end ühele kõrgele kaljurünkale, millelt ta kõike võis hädaohutult jälgida.

Suur hall võõras ligines kangejalgselt, vaikselt saba liputades ja esile tuues sünget urinat. Kiopo ootas teda liikumatult. Iga muskel pingul hindas ta vaenlase väljavaateid ja tugevust. Üksiklane peatus. Mõningad sekundid seisid mõlemad hundid hüppekaugusel vastamisi. Kaks toredat oma rassi esindajat! Selle, mis Kiopol puudus kõrguselt — ja seda oli küllalt vähe — tegi tasa tema õlgade laius ja rinna sügavus. Aukohtunik oleks mõlemad loomad võitlustugevuselt samaväärseina kõrvutanud, võib-olla ehk võõrale teatava ülekaalu annud. Ainult väga täpsele metsloomade tundjale oleks vahest Kiopo rinnalaius ja võimsam kolbaluu kaar silmade vahel, mõtlemiseks pisut põhjust annud.

Üksiklane oli kardetavas meeoleolus.

Ta turjakarvad olid püsti, silmad hõõgusid nagu põlevad tulelondid. Ta nägi Kiopos vihatud võistlejat, kelle jahipiirkond oli liig ligidal tema aladele ja kelle igaõine ulumine tähendas väljakutset võitluseks

Oma kalljult jälgis Tolmune Täht pirtu hirmu ja ertuusega sünget heitlust oma jalgade ees. Ta tihed kooselu metsaolenditega oli teda õpetanud, et võitlus, nagu selline, võis lõppeda vaid ühe või teise võitlaja surmaga ja ta värises oma sõbra pärast. Ta polnud küll kunagi varem näinud Kiopot alistuvat, aga see polnud ka veel kunagi nii tugeva vaenlasega jõudu katsumud. Seni polnud veel kumbki saavutanud võitlust otsustavat edu. Siiski just praegu nägi Tolmune Täht midagi, mis teda täitis uue hirmuga. Oli see juhuslikult või meelega, aga hundid liigisid ikka enam ja enam kuristiku äärel. Kiopole, ikka ettevaatlikule, ei võinud see ju ometi tähelepanemata

vaatlikule, ei võinud see ju ometi tähelepanemata viha sumbutada. Oli võitlus elu ja surma pääl. Kannustasid neid vaid veel, selle asemel, et nende mad verega üle ujutatud, aga nende paljud haavadki nüd vihaga talle kallale. Varsti olid mõlemad loosööstis siis Kiopo halastamatuks kättetasuks uuenetama ja vahest uludes tagasi tõmbuma. Ja igakordtas sunnitud vaenlast enese lõugade vahelt vabaskõhtu, kohutavaks relvaks. Enam kui kord oli võõrustatud tagajalad olnud, pööratud vastu üksiklase jäsemelid suurima eduga. Need sitked künnitega vaalagadel, sest siis võis ta tartitada oma jõulisi tagajaks tundma, et Kiopo oli selili palju kardetavam kui aega kinni pidada. Pea õppis üksiklane enese kahe osavus tegid mõlemal võimatuks vastast kaunemat pääl, kord teine; aga nende hiiglasjoud ja imesteldav

Carbuna valdamise pärast. Kiopo polnud ju mingi liig põlatav vaenlane; seda ta tundis, aga ta korduvad võidud olid teda teinud suureliseks ja ta oli seekordki oma edus kindel.

Ka Kiopo oli ärritatud. Tugevam vaenlane võitles temaga olemasoluõiguse pärast. Pääleselle oli veel Tolmune Täht juures. Paljas mõte, et Väikest Venda võiks ähvardada mingi oht, oli enam kui küllalt selleks, et vallandada kogu võitlusviha. Enne kui Väikesel Vennal üks juuksekarv võis kõverdatud saada, tahtis ta võidelda viimse hingetõmbuseni. Aga viha tegi ta veel ettevaatlikumaks. Tugevad liikmed pingul, ootas ta parajat aega.

Äkki kargas üksiklane kallale.

Tolmune Täht pidas hinge kinni ja hoidis kogu jõuga kaljust. Võitlus oli alanud.

Hüpe ei tabanud Kiopot ettevalmistamatult. Välguna põikas ta kõrvale, ja selle asemel, et Kiopole selga tormata ja niiviisi paremasse olukorda sattuda, rüüvas üksiklane vaid vastase vasakut külge. Ta kihvad tabasid küll Kiopo roideid, aga Kiopo vastas samal hetkel vastulöögiga, mis rebestas vastase õla.

Nüüd läks tõsiseks. Nähti veel vaid ühtainust huntliku liikumise tuulispääd. Mõlemad raevutsevad loomad hüppasid teineteisele külge, hammustasid, hoidsid teineteisest kinni ja kiskusid jälle lahti säärases välkkiires järjekorras, et silm ei suutnud enam üksikliigutusi eraldada. Vahelduvalt oli kord üks

Nõlvaku jalal, mitte kangel allikast kasvude seas sat- ja veel midagi muud leidis ta allika kõrvalt. juure jõudes oli see enam kui pooltühhi.

ta selle allikal täitis nii täis, kui veel võimalik, Kiopo kokku rullinud, ikkagi ei pidanud nõu vetti; ja kuigi seda teed, sest nii osavasti, kui ta lehte ka ei oleks tunna, mida see jannuselt jõi. Palju kordi pidi ta käima mingisuguse trehtri ja võis niiviisi Kiopole pisut vett ristiku allika. Ta oli laiaast taimelohest valmistanud munne Täht läks vett otsima ja leidis pooltel teel kuvarju. Siin veetis ta illejäanud osa päevast. Tolmune Täht läks vett otsima ja suurte valudega kaljurinka Kui päike kaljurahnule palavasti hakkas paistma, Kiopo samale kohale lamama ja lakkus oma haavu. Kogu ööks ja suuremaks osaks hommikust jäi me keel.

sid teda: nad näisid tema haavu lakkuvat nagu pehdest oli ta tänuilik, ja Väikeste Venna silmad lohutadust võinud kannatada; aga tema huulte arstimid Kiopo poleks oma olukorras ka ornamati puumes, hoovas silmade ja suu kaudu tema, Kiopo, üle. et kogu armastus, mis peitus Väikeste Venna siidakarstimit. Ja ilma igasuguse selgitusega oli mõistetav, kõrvale, vaadata talle silma ja huultega sositada Nii julgus poiss vaid laskuda põlvili maha Kiopo hundikeel. Seda teadis Tolmune Täht väga hästi. sad ravivahendid olid: rahu, loodus ja Kiopo oma kui Tolmune Täht oleks mõelnud teda siduda. Ain-

tus ta suurele hallile kehale, kes oli kaljudel oma kaelalu murdnud. Nüüd oli kindel: Carbuna hirmutis ei tule enam ialgi tema aladele küttima.

*

Loodus, see suur tervendav ema, tegi oma töö. Kahe öö ja ühe päeva rahu, samuti pidev haavade lakkumine ja kosutav vesi, mida muretses Väike Vend, toibusid pikkamööda Kiopot. Suur oli Tolmuse Tähe rõõm, kui ta teisel hommikul pärast võitlust Kiopot nägi vaevaliselt jalgadele tõusvat ja end aeglaselt metsa poole lohistavat.

Nad jõudsid küll pikkamisi edasi, aga siiski saabusid nad enne päikeseloojangut oma asukohale, just siis, kui kuldne päikesehelk kõrgeid kuuselatvu palistas. Kunagi polnud see org rahulikum näinud kui sel vaikel varasügisel hommikul. Rahutus, mis vananev kuu oli enesega kaasa toonud, näis kergejalgselt Carbunast Shuswap-järve suunas põgenenud olevat, kus suured veedki puhkasid. Ja ometi polnud org nii mahajäetud kui ta näis. Just siis, kui nad oma onni lähikonda jõudsid, nägid nad üht suurt kogu säält pikkamisi minema lonkivat. Ka Kiopo oli seda näinud, aga ta ei urisenud. Ta oli ära tundnud vana karuema.

Kaht rändurit silmates jäi Goshmiligi oma aeglase tempo juure. Milleks pidi ta siis ometi ruttama? Ta kiirustas vaid siis, kui teda ärritati. Ta oli

TIIBADEGA INIMENE

INIMKONNA SUUR UNISTUS — TÕUSTA ÕHKU
ESIMESED KATSETUSED SEL ALAL
KUNA SAAB INIMENE LENNATA LINNUNA
„NAHKHIRED“ MEIE NAABERMAAL

Iha lennata — linnu kombel avarasse õhku tõusta ja linnu kergusega paigast-paika liuelda — on kõigil aegadel paelunud inimesele. Selle iha täitmiseks inim-mõistuse mõlgutused sammusid kohe kahes suunas. Ühest küljest tundus, et lendamine on nagu üle inimvõimete ja selle teostamiseks on vaja jumalate kombel käsutada looduse jõudusid, tuult ja tuld; teisest küljest aga näis, et oleksid vaid inimesel tiivad, ja ta lendaks kui lind. Nii kõnelevad vanajutud pühakutest ja nõidadest, kes lendasid looduse jõudude abil ja ka trotslikkudest inimestest, kes endale ehitasid külge tiivad ja püüdis lennata täiesti oma jõuga.

Tegeliku lendamiseni pääses inimene siiski võrdlemisi hilja, s. o. õhupallil 18. sajandi keskel ja lennukil alles vaid 19. sajandi hilislopus. Teaduse vabanemine usu pidurdavast kütkest ja tehnika kiire arenemine tegid võimalikuks, et inimene tõesti nüüd lendab mootoriga-, mootorita- või rakettilennukil, käsutades tuld ja kasutades tuuli. Nüüd on inimesel lendamiseks juba täielikumad vahendid kasutada, kui seda võisid olla prohvet Eeliase „tuline vanker“ ja nõidade ratsud — tulihännad.

Lend inimlihaste jõul

Kui kaugel on aga lendamise areng selles teises suunas? Kas inimene suudab kunagi ka lennata oma lihaste jõul, nagu teeb seda kergesti väikesimgi lind ja putukas? Siin on ebaõnnestumiste rida suur ja sihile nagu polegi veel jõutud. Kreeka vanajutt kõneleb Icarus'est, kellel õnnestunud lennata enda külge ehitatud tiibadega, kuid oma ülemeelsuses oli ta lennanud päikesele liiga lähedale, mille tõttu tiibu kinnitav vaha sulas, tiivad eraldusid, ja Icarus langes alla surnuks. Icaruse saatust on pidanud mitmed kannatama veel hilisematelgi aegadel. Sääraseid lennuüritajaid hakati kogu ni normaalinimese seisukohalt pidama totakateks ja ebatavalis- teks.

Lendamiskatsed meil

Meilgi aastat 30 tagasi ilmus naljaveste säärast lennuüritajat Jaan Tatikas't ja 1921. a. võis meil niisugust lennukatset isegi näha Tallinnas Lasnamäe lennuväljal. Nimelt oli üks vene pagulane inse- ner ehitanud „hiigellinnu“, kuhu ise sisse pugus ja nii oma lihaste jõul lennata püüdis. Lennukatsel äratasid üldist imestust selle inimi- linnu esimesed loomulikud tiivasi- rutused ja hoovõtmise lennuks, kuid siis — järgnes halenaljakas uperkuut liivakünkalt alla nagu Jaan Tatikalgi.

Teadlased uurivad lendajaid looduses

Inimlennu probleem inimese oma lihaste jõul on aga vaevanud ka mit- me tõsise teaduse- ja tehnikamehe pääd. Lahendust püütakse leida uurimuste ja mitmesuguste katse- tamiste teel. Uurimise alla on võetud lindude ja putukate lend, mille peensuste jälgimiseks on nüüd avanenud võimalus kinopildistuste abil.

Lindude ja putukate lendu võib nimetada kombineeritud lennuks, sest selles esinevad mitu moodust. Neist moodustest inimene juba kasutab plaaneriil hõljudes väga edu- kalt liuglendu ja purilendu, kuid kättesaamata on seni veel lindude sõudvate löökidega lend ja putu- kate lend kiirelt vibreerivate tiiba- dega. Nende viimaste lennumoo- duste uurimist jätkataksegi.

Inimlind lendab

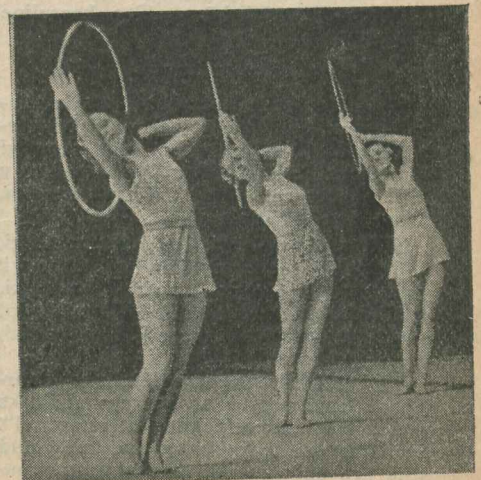
Praktiliselt on teostatud katseid plaaneriite täiendamiseks seadeldis- tega, mis soodustaksid lendu ja töötaksid lenduri oma lihaste jõul. Nii on plaaner ehitatud jalgratta külge ja lendur jalgrattal sõites saavutab kiiruse, mis võimaldab plaaneri tõusmist õhku. Vähesed kõrguse tõttu on nii võimalik ol- nud sooritada ainult mõnekümne- meetrilisi lende. Teiseks on ehitat- tud plaaneriile propeller, mille paneb tiirlema lendur oma lihaste jõuga. Niisuguse lennukiga saksa lendur Dumbeil 1935. a. saavutas juba tähelepanuvääriva tagajärje, lennates ühe meetri kõrgusel hori- sontaalselt edasi 235 meetrit. Teo- reetiline arvestus siiski näitab, et selliseks püsivaks lennuks on inime- se lihaste jõud nõrk: tarvilik on jõukulutus $1\frac{2}{5}$ HP (hobusejõudu), kuid tugeva mehe jõud küünib ai- nult $1\frac{1}{3}$ HP. Tähelepanu on pöörat- tud nüüd sellele, et ehitada liiku- vate tiibadega lennuk ja nii täiesti aimata järele linnulendu. Arvata võib, et säärast lennukiga lendami- seks peaks küündima ka vist inime- se lihaste jõust, sest siis oleks len- nul vaja ainult aegajalt tugevat li-

haste pingutust, millele järgneb kohe puhkemoment nagu käimiselgi. Sel- lel alal ongi ehitatud ja katsesta- tud mitmeid väga komplitseeritud lennukimudeleid (ornithoptera). Väikeste ja kergete mudelitega on saavutatud häid tagajärgi, kuid suuremate ja raskemate mudelite lend ei ole kuidagi õnnestunud. Sellest on isegi tekkinud väide, et inimraskuse juures pole enam lin- nulend võimalik, sest puuduvad ju maakeral hoopis linnud, kelle kaal küüniks täiskasvanud inimese kaaluni. Selle väite lükkab aga ümber asjaolu, et maakeral kunagi on siiski elanud lendavad olevused (prietaradon), kelle raskust arva- takse 300 kg pääle. Seega võima- tut siin ees ei ole, probleemi la- hendamatus ja kõik raskused sei- savad vaid selles, et linnulennu sa- ladused on veel vajalikud ulatuses selgitamata ja ka tehnika pole veel suuteline andma elava linnu lennu- omadustega mehaanilist lindu. Sportliku huviga tagajärgi on juba saavutatud, kuid eesmärk ise on veel küllaltki kaugel.

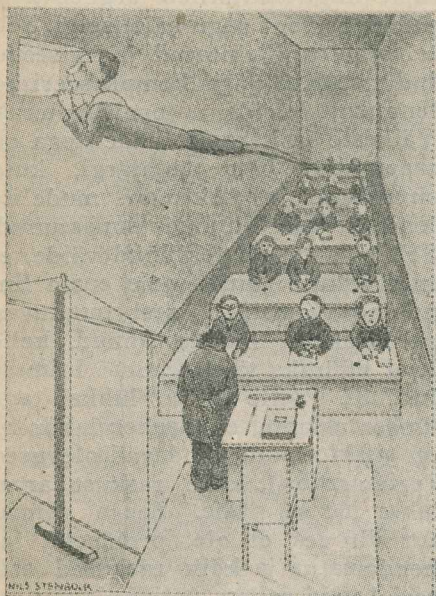
„Nahkhiired“

Meie suures naaberrigis on moodsaks spordiks hüpped lange- varjuga, millega koos on hakatud harrastama „nahkhiirelen- du“. See lend seisab selles, et langevarjuga hüppaja ei tilkne las- kudes rahulikult langevarju küljes, vaid sirutab oma jäsemetega laiali „nahkhiiretiivad“ ja liugleb nii lan- gevarju suunates aeglaselt alla maa pääle. Nii on langevarjuga lasku- mise aega pikendatud ligi kolme- kordselt. Sellest spordist võib ku- juned moodus, kuidas tulevikus mehaaniline lind, mille sees asub jõuallikana inimene, õpib kätte lendamiskunsti. Justament nagu prae- gu õpitakse „õnge“ otsas ujumist.

J. V.



Tütarlastel on lausa rõõm selline võimlemine



Lumeväljad kutsuvad...

KEELENURK

Millal -gi, millal -ki?

Elmises „Keelenurgas“ töime „kirvereegli“, mis peab meid vabastama ühest kurjast tõvest — -gi (-ki)-veast. Too kuri viga on nobe sisse lipsama päale sõna „kumbki“ veel sõnusse „keegi“ ja „miski“. Sageli võime kuulda ja näha sääraseid väärforme, nagu: milllegiga, kellegi, see ei tee miskit. Mõnikord tunnevad säärase vea tarvitajad isegi vajadust -gi (-ki) asetamiseks sõna lõppu — tundub ikkagi nagu kindlam —, siis ütlevad nad: ma ei anna seda kellegilegi, ta ei võta seda mikskikski.

-gi (-ki)-„kirvereegli“ põhjal teame aga, et -gi (-ki) on alati sõna lõpus (mitte keskel), seepärast ei tohiks enam teha raskusi -gi (-ki) paigutamise. Võime päris julgesti ning kõhklemata öelda ja kirjutada: millelegi, kellelki, see ei tee midagi (mitte: miskit!), kellestki, jne.

Väikest „päävalu“ teeb meile aga küsimus, millal kirjutada -gi, millal -ki. Siin rakendame ühe „kirvereegli“ mille „leiu-tamisel“ oli suureks abiliseks tilluke tütarlaps, kel aga pisut pikk ning veidi veider nimi. Kui me selgeks õpime tolle tütarlapse nime, siis ongi meil selle „kirvereegli“ võti käes. Too keeruline nimi on:

Ellemennervee.

Vaadeldes seda keerulist-kentsakat nime ligemalt näeme, et ta sisaldab kaashäälikuid: l, m, n, r, v. Siit saamegi „kirvereegli“: täishäälikute ja l, m, n, r, v (Ellemennervee) järel kirjutatakse -gi, teiste kaashäälikute järel — -ki.

Näiteid: kool+gi, kull+gi; raam+gi, kamm+gi; seen+gi, linn+gi; saar+gi, vurr+gi; laev+gi; aga: kuub+ki, mind+ki, saag+ki, kook+ki, kukk+ki, roop+ki, kapp+ki, mees+ki, kass+ki, vaat+ki, kott+ki, jne.

Edaspidi näeme, et see tilluke tütarlaps Ellemennervee on suureks abiliseks veel teistegi „kirvereeglite“ „leiu-tamisel“. Seepärast ei teeks paha, kui me nüüd kõik ära õpiksime ta pika ning kummalise nime: Ellemennervee.

M. L.

H. Kuulman
Elva

Kodune kino Projektsioon-aparaat

Järg.

„Jõujaama“ ehitamine.

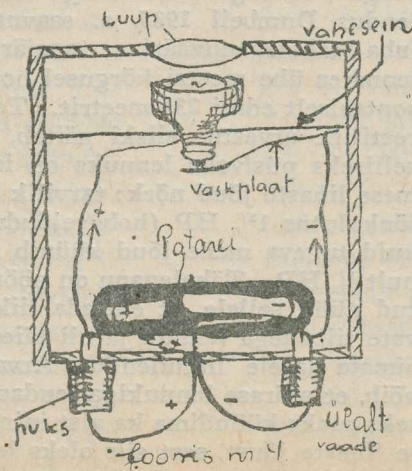
Nüüd asume kõige huvitavama osa ehitamisele. Hakkame ehitama — „elektrikasti“.

Saame vineerist välja 6 ühesuurust ruutu mõõtudega 7×7 cm. Ühele ruudule tõmbame diagonaalid ja nende lõikepunktist ½ cm allapoole märgime ühe punkti. Sellest punktist tõmbame, kõige väikesema luubi pool läbimõõtu raadiuseks võttes, ringi ja saame selle välja, pannes asemele nõutava luubi. Teisele ruudule märgime ära kolm punkti, mis asuvad servast 1½ cm kaugusel, ja lõikame nende punktide ümbert välja vineeri, nii et puksid mahuksid neisse aukudesse. Pukside kaks vastaspoolt kinnitame kahte äärmisse auku, kuna kolmas auk jääb traatide jaoks.

Lööme nüüd kasti kokku peenikeste vineernaelttega, jättes ülemise külje alul lahti. Tugevamast papist või vineerist lõikame tüki, mis mahuks täpselt sesse kasti ja lõikame tasse samasse kohta avause, nagu kasti esiküljele. See avaus tuleb aga lõigata väikesem, sest sesse tuleb asetada pirni pesa. Murrame ühelt läbipõlenud patareilt pikema pooluse. Kinnitame selle ots kataks vähemalt pool pirnipesa avausest.

Edasi arendamiseks on kaks võimalust. Kas soovitakse, et patareil on kasti sees või on ta kusagil kaugemal. Viimasel juhul võib „kino-külatajale“ ütelda, et vool tuleb „elektrijaamast“.

Siin käsitlem aga juhtu, kus patareil on kasti sisse monteeritud. (Elektrikasti ehituse tutvustamiseks. Vaata j. 4.)



Er. Suviste 13 a.
Ahja

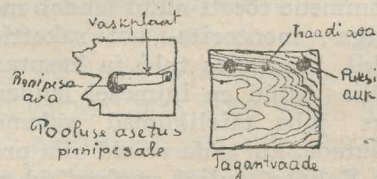
Tuisune öö

Tuhmi akna taga lõõtsub idast lõikav jäine tuul. Männik kummargile õõtsub, kaebusheli, ohe suul.

Läevad lennun lumesambad — halli hundi õine huisk!
Hammustavad külma hambad, jää pääl lendab iili uisk.

Muretseme nüüd kaks hinge (võib ka nahast teha), ühe väikese haagi ja kinnitame kastile kaane päale.

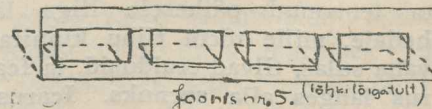
Suur mure on möödas. Tuleb muretseda veel hää „posu“ kino filmitükke ja alustame pildiraamide ehitamist.



Lõikame papist välja riba suuruses 5,5×17,5 cm ja lõikame täpselt keskelt iga 1 cm vahemaa järele välja 2,3×1,8 cm suurused papitükid. Lõikame nüüd papi pooleks, nii et saame kaks ühesugust poolt (vaata j. 5).

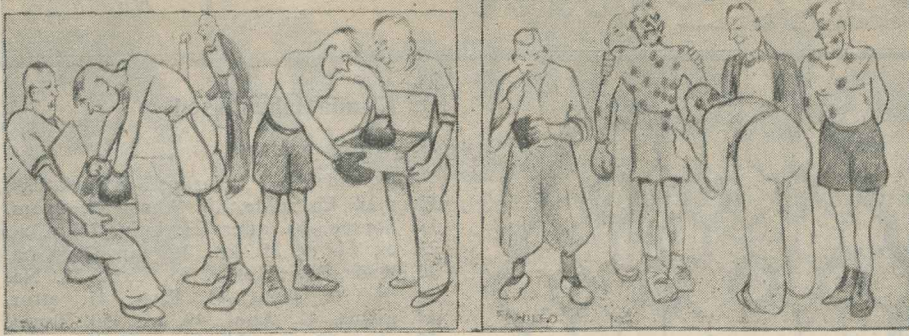
Kuidas hankida „filmi“.

Asetame igale augule ühe kinopildi. Liimime uuesti papi kokku ja piltide kogu on valmis. Muidugi neid raame võib teha nii palju kui pilte jätkub. Et saada värvi-



lisi pilte, kleebime klaasiribale klepppilte ja huvitav kollektsioon on valmistatud. Aparaaadi käsitlemine mingit oskust ei nõua. Asetame elektrikasti vastu aparaaati, süütame tule ja ekraanile ilmub ümar valguse laik. Paneme nüüd pildiraami piltidega tagurpidi esimeses kere osas asuvasse avasse ja pilt tuleb ekraanile. (Ekraaniks võib olla valge sein või ka selleks valmistatud eriline lina.) Pildi teravust saame reguleerida püsttuhakate koomale või laiemale tõmbamisega.

Kui on isa, ema, õe või venna sünnipäev jne., siis tooge õhtul oma ehitatud aparatuur välja ja mängige kinomehaaniku osa, kuigi pildid ei „ela“. Kindel, et saate kiituse osaliseks.



Punktivõit — mitme punktiga?

Et punktivõidu määramine poksis oleneb tihti kohtunike maitsest, siis on soovitatav tulevikus kasutada värvi. Enne võistlust muudkui kindad värvi, ja pärast aina loe tabavusi kaotaja kerelt. Keegi ei saa nuriseda. (Reichssportblatt.)

NOORTE ELU

ÜENÜ — Ülemaaline Eesti Noorsoo Ühendus

ÜENÜ ei ole õieti puhtakujuline noorsooorganisatsioon. Nii on tema liikmed suuremalt osalt vanemad kui 20 aastat, tegevuskavad on sarnased harilikkude üldhariduslike seltside omadele jne.

Siiski omab ÜENÜ ka teatava noorusliku ilme ning sellisena on tal oma kasvatuslik eriliime.

ÜENÜ on üleriiklik org. ja tal on üle maa osakonnad. Nende osakondade tööd juhib esinduskogu, mis koosneb osakondade esindajaist, ja keskjuhataja kesknõukoguga. Pääle nende on veel 5 ala-toimkonda ja 4 kesктоimkonda (lavakunsti-, kirjanduse-, kehakultuuri- ja maatulunduse kesктоimkonnad).

ÜENÜ osakonnad tegelevad peamiselt kirjanduse, kunsti, kehakultuuri, rahvakunsti ja looduskaitselise aladel. Erilist rõhutamist leiab omakultuur ning mainimisväärt teened on ÜENÜ-l rahvatantsude levitamise ja arendamise alal.

ÜENÜ häälekandjaks on ajakiri „Eesti Noorus“.

Ülemaaline Maanoorte Ühendus

Ülemaaline Maanoorte Ühendus loodi Põllutöökoja juhatause poolt ning 24. juunil 1934 oli esimene ülemaaline maanoorte kongress.

Ka Ülemaaline Maanoorte Ühendus ei ole puhtakujuline noorsoo-org., vaid ta on pigem mingi üldhariduslik kesckorgan. Sinna kuuluvad maanoorte ringid, maatulundusklubid ja seltside noorteringid maal. Küll näeb põhikiri ette (§ 13) liikmete vanadusena 13—25 a., kuid tegelikult oli 1934. a. 10% liikmeist üle 30 a. vanad.

Ülem. Maanoorte Ühendust juhivad kongress, kesckomitee, sekretariaat, Põllutöökoja juhatus ja direktor. Ühenduse sihiks on „äratada suuremat huvi ja sü-

Veronika

Palmõli

Saunaseep

on
parim
sauna
seep!



gavamat armastust maatulundusliku kutseala... vastu, aidata... kaasa... põllumajanduslike teadmiste... omandamiseks...“

Sellega lõpetame ülevaate meil olevaist noorsoo org-est. Loodame, et edaspidi kasutavad org-id ise „Noorte elu“ nurka ja saadavad „Õpilaslhe“ toimetusele avaldamiseks ülevaateid jne. teateid oma tegevusalalt.

I. Sibrits 14 a.

L.

Aa

Suusad

Libedasti jooksvad suusad üle valendava nurme, otsatu valge kõrve.

Joonistavad valgeid sihte suusad.

Läbi hämara metsatee, mööda puudest, kullendavast kuust, sõit meil läheb kaugele!

Eksamid...

Proovitöö Ameerika kontori ametnikule „Time is money“ (aeg on raha) — on kõigile tuntud ameeriklaste hüüdsõna.

Chicagos, New-Yorgis ja teistes Ameerika ärilinnades kontori ametnikkude valikul ei ole üksi mõõduandvad hääd soovitused ja tunnistused, vaid pannakse kontori ametnikkude kandidaatide vahel toime eksam, et selgusele jõuda, kui kiirelt keegi töötada suudab. Selleks annab büroo juhataja igale eksamineeritavale kirjutusmasinal trükitud lehe arvudega (nagu allpool kujutatud), ning käseb läbikriipsutada kõik „2-d“, sõõriga ümber tõmmata aga kõik „3-ed“. Maksimum tööaega 45 sekundit. Katsuge järele, kas kõlbaksite Chicago kontori ametnikuks!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	2	3	4	5	6	9
4	5	3	2	8	7	1	0	3	0	4	3	7	2	2	0
1	2	4	6	3	2	8	4	0	9	2	6	7	3	5	4
2	1	3	8	0	2	7	4	3	5	9	2	0	1	4	3
0	7	2	2	8	4	3	2	1	3	9	5	4	5	2	
8	9	9	0	3	2	2	7	5	0	1	8	3	3	5	
8	8	2	6	4	8	7	3	5	7	2	4	9	0	3	7
8	3	9	5	2	2	3	3	4	0	3	2	1	7	0	9
5	3	2	2	7	0	4	5	3	3	4	8	3	2	1	1
0	2	3	8	7	3	1	3	8	4	2	2	4	3	2	9
7	6	4	5	3	2	1	8	3	2	4	4	7	6	3	2
2	1	2	1	1	3	2	6	4	6	8	4	9	0	3	2
2	3	3	0	3	4	2	7	2	3	2	3	3	0	4	8
3	3	2													

„ÕPILASLEHE“ IV LOOMINGU-VÕISTLUSE KUPONG

Mulle meeldis kõige enam

proosas:

- Nr. 1. Joh. Kalits — Vähjale
- „ 2. Kaaluste Kaalu — Etteütused
- „ 2. V. Toodo — Kuis ma lugema õppisin
- „ 3. Joh. Luik — Kui saaksin võluda
- „ 3. Ü. Üprus — Majaperemehe „or-nung“
- „ 3. A. Kaar — Igal kombel oma kodu
- „ 4. T. Kont — Tormiga järvel
- „ 5. U. Kohver — Päklil
- „ 5. Männimäe — Loomaaias
- „ 5. Viiking — Kasukakrae
- „ 5. H. Amberg — Sügiseses metsas
- „ 6. H. K-an — „Kliiitrid“ ehk „Ke-ha ja vaim“
- „ 6. E. Tasa — Esko esimene jutt
- „ 6. L. Vahur — Minu esimesed pik-kad püksid
- „ 6. I. Kelder — Kadunud aegade hämarusest
- „ 7. Männimäe — Värdis kiri (Mardi-sandid)
- „ 7. Mäesalu Kusta — Kalapüüdjad
- „ 8. F. Kuus — Luhametsa — Juhan Jaigi kodu
- „ 8. Kaaluste Kaalu — Täitesulepää
- „ 8. Männimäe — Orav
- „ 8. V. Nerer — Jutt
- „ 9. P. Kuum — Lipp koduõue
- „ 9. Tõivur — Hulkur-taat
- „ 9. Pat — Maadlusvaim
- „ 10. Männimäe — Hirmus asi
- „ 10. Ü. Tammsaar — Luuletaja
- „ 10. A. Hüva — Vahetunnil
- „ 10. Männimäe — Rehetondid
- „ 11. Kaaluste Kaalu — Kink jõuluks
- „ 11. E. Paju — Esimene jahisaak
- „ 11. K. Pajupuu — Hirm
- „ 11. M. Viirsalu — Väikesed küla-lised
- „ 11. V. Martinson — Vana-aasta õõ
- „ 11. Vello Pekomäe — Tormilind ja piraadid
- „ 11. Ed. Eh. — Jõulud
- „ 12. V. Nerer — Tont vana-aasta õhtul
- „ 12. Männimäe — Jõulupuu koolis
- „ 12. E. Kõrve — Kihlvedu
- „ 12. Ats Feri — Laagris
- „ 13. E. Moldov — Torm merel
- „ 13. Männimäe — Sünnipäev
- „ 13. M. Viirsalu — Nutikas kana
- „ 13. E. Mikson — Vanaisa seiklusi
- „ 14. Kalju — Jõulupuud toomas
- „ 14. Karusmäe — Treening köiel
- „ 14. V. Nerer — Tasumine
- „ 14. Ellen J. — Jõulud
- „ 14. J. Puhkason — Jakob Tamme-st
- „ 15. E. Moldov — Retk iäale
- „ 15. M. Viirsalu — Klapiksime hästi
- „ 15. Mesikäpp — Varblase päeva-mured
- „ 15. U. Mällo — Pliiatsid
- „ 15. V. Nerer — Hookuspookus

Iuules:

- Nr. 2. I. Helme-st — Hommik heina-ajal
- „ 3. Männimäe — Esimene lumi
- „ 4. S. Bauman — Kamina ääres
- „ 4. I. Helme-st — Laadal
- „ 5. O. Amon — Jõuline noorus
- „ 6. Ahasveerus — Pühakojas
- „ 6. T. Kont — Päevakäik
- „ 7. S. Bauman — Talveigatsus
- „ 7. Ahasveerus — Sõit tuules
- „ 8. Männimäe — Mälestus vana-emast

Õpilaslhe
kupong nr.

16

8. O. Amon — Meie
 8. V. Süvalo — Talvine mererand
 8. P. Kuum — Sügis
 9. S. Bauman — 1. detsembriks
 9. E. Noorkukk — Maa väike
 9. E. Rõžov — Mis mul armsam
 9. O. Amon — Me vabadus ei kao
 9. O. Amon — Kui tuli külm
 10. V. Ermel — Soov
 10. K. Saarman — Talvehommik
 10. E. Ott — Talveõhtu
 11. S. Bauman — Rõõm ühest ilusast õhtust
 11. Männimäe — Vanemate ootel
 11. A. Randvere — Mets talvel
 11. L. K. — Jõulu ootel
 11. O. Amon — Jõuluõhtu kodukambris
 12. S. Bauman — Lund sajab
 12. Männimäe — Öö talvel
 12. Männimäe — Mu ema!
 13. O. Amon — Matkuri rännulaul
 13. Männimäe — Koidu ajal merel
 13. S. Bauman — Kaluri surm
 14. O. Amon — Meil on suusatada tore
 14. S. Bauman — Talvehommik
 14. Ahasveerus — Laevahukk
 15. K. Saarlo — Mälestus lapsepõlvest

tehnika vallas:

- Nr. 3. H. Puhk — Valmistame tondivoki
 9. E. Moldov — Omatehtud uusid
 9. J. Jänes — Vurr
 10. V. Toodo — Lihtne detektorvastuvõtja
 12. V. Ermel — Jo-jo
 14. J. Kõõgardal — Kartulipüss
 15. Nor Lembit — Projektsioon-aparaat

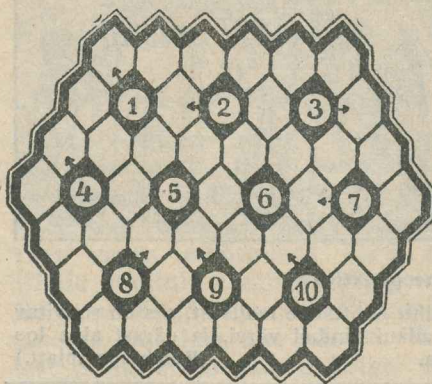
helitöödes:

- Nr. 6. H. J. Ilmeste — Nukud ärkavad
 8. R. Pärn — Isamaale
 10. Agu — Rahvuskoguks
 11. Agu — Jõulutäht
 13. H. Marfeldt — Jõulusoov
 ja
 illustratsioonides:
 Nr. 3. K. Silla — Linoollõige
 4. H. Kuulman — Linool
 5. E. Kangur — Koolis
 7. R. Neuman — Vahetunnil
 7. P. Meier — Käärilõige
 8. M. Nõu — Tušš
 9. P. Kuum — Meie lipp
 9. H. Kuulman — Rakvere motiiv
 10. V. Nerer — Ex-libris
 11. Joh. Raamat — Käärilõige
 11. A. Torn — Linool
 11. A. Jüriado — Kartulivõtja
 11. E. Näping — Käärilõige
 11. P. Kuum — Tuššijoon.
 13. T. Ollek — Tartu kivisild
 14. E. Zeisig — Linool
 14. A. Feri — Tušš
 15. J. Tamm — Koolimine

Minu nimi

vanus

aadress

**67. TÄITKE KÄRG!**

Ümber mustade kuusnurkade, alates noolestatud ruutudest, moodustada kellaosuti liikumissuunas kuuetähelised sõnad allolevate tähendustega:

1) pastriki, kanakull, 2) ülikoolilinn
 Rootsis, 3) kõva külm, 4) eesti keeleuenduslane (eesnime esitähk ja nimi),
 5) rindetagune, 6) asub sügavates meredes, 7) oaliste hulka kuuluv, 8) tuntud isik, 9) Tallinna konservatooriumi direktor (ains. om. käändes), 10) äraandev.

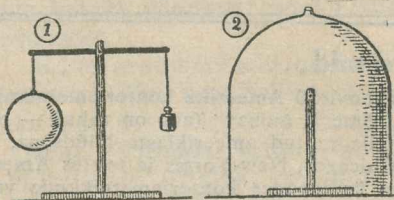
Märkus: lahendusviis on sarnane „Õpilaslehes“ nr. 8. ilmunud 33. ülesande „Saladuslik kombinatsioon“ lahenduskäiguga.

M. Tsäko, Kiidjärve.

68. VALERAHA

Vanarahakorjaja juure toodi metallraha, millel oli tuhmund päälkiri: 50 a. enne Kr. Nagu nähtub, oli tegemist 1987-aastase rahaga, ent ometi vanavarakorjaja, raha vaadanud, ütles: „Raha on vales“ ega võtnud seda vastu.

Mis põhjustas säärase otsuse?

**69. ? ? ?**

1. joonisel näete tasakaalustatud ap-teegikaalu. Kaalu ühe õla otsas ripub väike raudpomm, teise otsas aga suur veega täidetud klaaskuul. Mõlemad on üheraskused.

Nüüd aga — asetame kaalu klaaskupli alla, millest pumpame õhu välja. Kaal kaotab tasakaalu — üks õlg langeb alla, teine tõuseb üles.

Kumb kaaluõlg langeb? Joonisel 2 näetegi kaalu, millel vaid puuduvad õlad. Teie joonistage need (ühes raskustega) nii, nagu arvate kaalu langevat!

Nr. 12-nda lahendused**53. Uueks aastaks!**

Põikread: 1. „Tarkus ja saatus“, 13. mai, 15. roide, 16. Ahas, 17. daam, 19. Soome, 20. ader, 21. kuiv, 22. v. a., 23. ei, 24. is, 25. kr., 26. Jan, 28. Goa, 30. Roos, 33. „Aero“, 35. Urla, 37. Na, 38. ii, 39. seen, 40. Elva, 41. ettur, 44. avaus, 47. Anet, 49. ass, 50. Taani, 52. elan, 53. nn., 54. Ares, 55. Tarvastu.

Püstread: 2. Aro, 3. „Roosikrants“, 4. „Kim“, 5. ude, 6. se (es), 7. „Aadam ja Eeva“, 8. she, 9. aar, 10. as., 11. „Udu-tagused“, 12. sai, 13. M. M., 14. „Isamaa eest“, 18. A. V., 19. Salamise, 24. inri, 25. „Kalevala“, 27. ael, 29. orel, 31. on, 32. sa, 34. oil, 36. ananas, 42. tan, 43. USA, 44. aas, 45. Ann, 46. Ui, 48. ent, 50. te, 51. Aa, 52. EV.

54. Nimekaarte.

T. Avakoda on advokaat ja K. P. Pesing kingsepp.

55. „Vanemuine.“

Ülesande lahendanud, saame „Vanemuise“ esimese teatridirektori nimena Menning. Mainitu oli eesti kutselise teatri rajaja ja „Vanemuise“ näitejuht a. 1906—1914.

55. Kas oskate juhtida rongi?

Vedur ühes esimese vaguniga sõidab pöördkettale; siis teeb ketas poolringi. Nüüd tagandab vedur vaguni kaugemale „kindlale maale“ ja sõidab siis üle ketta teise vaguni juure, kusjuures tegevus jätkub analoogiliselt, kuni kõik vagunid on teispoole ketast ja vedur on paigutatud rongi teise otsa.

Selle ülesande kordasaatmiseks peab pöördketas pöörlema niisiis 9 korda, tehes korraka pool ringi.

ÕIGESTI LAHENDASID

K. Sinissaar, M. Paju, O. Lausing, A. Pääsuke, K. Raig (11), K. Rebane (2), E. Lepik (3), E. Mäede, E. Luus, M. Tsäko (12), O. Kallasma (5), K. Tann, M. Kalmuk, I. Halling (2), V. Kokk (8), L. Saag, I. Laja, Noorkotkas, R. Kriisa, V. Nerer (2), K. Miiter, A. Tooms.

ÖNNELIKUD Nr. 11.

1. „Deklamatsioon“ — K. Verev.
2. „Münchenhausen“ — K. Tann.
3. „Uusi sõnu“ — V. Nerer.
4. „Viljaaed“ — L. Vunder.
5. „Ühe poisu reisilood“ — E. Lepik.
6. „Mustjärve sünd“ — O. Kurg.
7. Pildimapp — M. Paju.

TÄNASED AUHINNAD:

1. John Workman I.
2. Aastak „Õpilaslehte“.
3. Pildimapp.

TOIMETUS JA TALITUS: Tartus, Võidu 10. Õ/k. „Koolivara“, telef. 8-29. TALLINNA ABITALITUS: „Kooli-Kooperatiiv“ S.-Karja 19, telef. 456-32. Posti jooksev arve nr. 2188. Vastutav toim.: M. NURMIK. Tegevtoim. ja talitusjuht: E. TONISMÄE. Toim. sekret.: ED. TASA. Väljaandja: TARTUMAA ÕPETAJATE LIIT. „Õpilasleht“ ilmub üks kord nädalas. Tellimishind postiga: aastakäik (30 nr.) — kr. 1.50; poolaastakäik (15 nr.) — kr. 0.75; (10 nr.) — kr. 0.50; (5 nr.) — kr. 0.25. Aadressimuutmine 15 s. Kuulutuste hind: Kuulutusküljel — 5 s. mm., tekstis — 10 s. mm., lehe ees ja tekstis teksti kirjaga 15 s. mm.

J. Mällo trükikoda, Rütli 4, Tartus, 1937.